

Posudok oponenta na inauguračné konanie doc. PhDr. Jána Sládečka, PhD.

(Bratislava: VŠMU, Divadelná fakulta, 2017)

Pred necelými desiatimi rokmi, v súvislosti s habilitačným konaním PhDr. Jána Sládečka na tomto istom fóre Divadelnej fakulty VŠMU ako v prítomnom čase, som konštatoval, že sa menovaná osobnosť zafixovala v slovenskej kultúrnej verejnosti ako dramaturg činohry SND Bratislava, ako odborný pracovník Divadelného ústavu Bratislava, ale aj ako vysokoškolský pedagóg Fakulty dramatických umení AU Banská Bystrica. Už na základe týchto troch biografém by sme mohli tvrdiť, že v jeho odbornej profilácii sa prelína aspekt vedecký, umelecký i pedagogický. Po rokoch by sme mohli tieto vstupné informácie obohatiť ešte o niekoľko faktov, ktoré dokresľujú profil inauguranta: Sládeček sa umelecky vyformoval v mladosti v prostredí myjavského ochotníckeho divadla kedysi v 70. rokoch minulého storočia, tam sa vyhaňovala jeho orientácia na divadelné umenie, tu získal praktické skúsenosti/zručnosti na postoch herec – dramaturg – režisér, ako to býva nepísaným zákonom v praxi slovenského ochotníckeho divadla. Rozhodnutie uchádzať sa o vysokoškolské (múžické) štúdium nebolo náhodné, no jeho prvé pokusy boli neúspešné. (Na herectvo, na réžiu nebol prijatý a až po viacerých pokusoch - aj v Prahe - sa stal vysokoškolákom VŠMU, odbor divadelná veda.) Už tieto fakty nasvedčujú o „tvrdohlavosti“ subjektu, o jeho „uvzatosti“ pri presadzovaní svojej koncepcie, čo je v réžii – ale vlastne aj vo vede i v pedagogike – podmienka podmienok... Najevidentnejší Sládečkov prínos zvykne v jeho tvorbe postulovať kritika v oblasti jeho réžii slovenskej klasiky. Postulujú sa hlavne jeho podnetné réžie Palárikových hier, pričom Inkognito patrí k jeho „stálym láskam“ (Palárika režíroval vo viacerých slovenských profesionálnych divadlách od východu po západ). No nemali by sme v týchto súvislostiach zabudnúť na Sládečkovu konštantnú ambíciu objavovať pre prítomný kontext slovenského divadla „nehrávané“ alebo „zriedka hrávané“, neraz „knižné drámy“ slovenskej klasiky. Za všetky spomeňme niektoré, ktoré patria k emblémom jeho tvorby. Máme na mysli napríklad uvedenie Timravinej hry Chudobná rodina v „kompletnej“, autorsky pôvodnej podobe v spišskonovomestskom divadle (pod názvom Krása krás). Spomenúť treba určite objavnú inscenáciu Urbanovej hry Beta, kde si?, rovnako ako Tajovského Nový život (obe uvedené v DJZ Prešov, druhú vo výbornej hereckej kreácii Kvety Stražanovej). V súvislosti so slovenskými realistickými hrami sa kritikou naznačovali filiacie Sládečkovej umeleckej koncepcie smerom k inscenačnému postupom Miloša Pietora. Žiadalo by sa však dodať, že Sládečkov prístup k Tajovskému je na rozdiel od Pietorovho odlišný v tom, že sa usiluje okrem sociálnych problémov akcentovať aj „metafyzické“ valéry textu, „ducha“ predlohy, rešpektujúc osobitosť autorského idiolektu, ako ho osobitým spôsobom stvárnil dramatik vo svojom diele. Sociálne konflikty vidí teda z „neateistickej“ pozície, v kultúrnych súvislostiach kresťansko-humanistických. Aj vďaka takému interpretačnému kľúču možno vidieť osobité prínosy Sládečka pre kontext slovenskej divadelnej kultúry. Aby však nevznikla neadekvátna predstava o režisérovi, ktorý operuje iba v oblasti slovenskej drámy treba spomenúť rad inscenácií zo svetovej klasickej i modernej dramatiky, stačí spomenúť trebárs hru Georgesa Neveuxa Žaloba proti neznámemu, ktorú s veľkým úspechom režíroval v Moravskom divadle Olomouc (premiéra 24. 2. 2012) alebo Čechovovho Lesného ducha (DJGT Zvolen), ako aj rad titulov uvedených predovšetkým v spišskonovoveskom divadle (G. B. Shaw Don Juan v pekle, Dostojevskij Biele noci, Čechov Ujo Váňa).

V súvislosti s jeho réžiami treba ešte zaevidovať Sládečkovu schopnosť tvorivej komunikácie s hercom. Jeho réžie nesú punc tvorivého činu, v ktorom necítiť z umeleckého tvaru dril alebo násilne mechanicky nanútenú koncepciu. Z vlastnej diváckej skúsenosti s východoslovenskými divadlami môžem toto poznanie potvrdiť aj v prípade hercov, ktorí neraz apriori relativizujú potrebu dramaturgických návratov ku klasicým textom slovenskej divadelnej kultúry. Osobitú zmienku si zasluhuje Sládečkova aktivita v oblasti redakčnej činnosti. Jej výsledky sú obdivuhodné. Stačí spomenúť niekoľko počinov – trebárs niekoľkozväzkové vydanie súborného diela takých slovenských dramatikov, akými boli Ivan Stodola, Július Barč, ďalej: editovanie viacväzkových prác Jána Jamnického, teatrologických zborníkov (napr. venovaného K. L. Zacharovi), iniciovanie prekladu a následného vydania (prvý raz v slovenčine!) Nietzscheho Zrodenie tragédie z ducha hudby, vlastnú monografickú štúdiu o dramatikovi Ivanovi Stodolovi v Dejínach slovenskej drámy 20. storočia, vydanie Paštekových teatrologických štúdií a esejí, atď.... A samozrejme treba spomenúť aj „učebnicové“ texty, ktoré súvisia s jeho profesionálnym pôsobením (ako vysokoškolského pedagóga vyučujúceho predmety ako Dramaturgia, Úvod do réžie, Kapitoly z dejín slovenského divadla a pod.)

Doc. PhDr. Ján Sládeček vo svojich aktivitách umeleckých (réžia, dramaturgia), v aktivitách vedeckých (odborné štúdie, editovanie publikácií, vlastné historicko-divadelné práce), ako aj v mnohoročnej pedagogickej činnosti vo vysokoškolskom prostredí reprezentuje intelektuálnu osobnosť, ktorá v prostredí jeho vysokoškolského pôsobenia je zárukou kvalifikovanej pedagogickej činnosti. Na základe posudku i našich konštatovaní navrhujem menovanému – po splnení všetkých kritérií spojených s inauguračným procesom – udeliť titul profesora v študijnom odbore 2.2.4 divadelné umenie.

Košice 15. 2. 2017

prof. PhDr. Karol Horák, CSc.